

Падаткавы ШОК

4 стар.

Сустракайце: вашы суседзі - Докшыцы

6 стар.

8 Сакавіка -- святая жанчына

Старонка
прысвечаная
цалкам
жанчынам

7 стар.

ПЛЮС TV

**ТЫДНЁВІК
ПАЎНОЧНА-ЗАХОДНЯЙ
БЕЛАРУСІ**

**БРАСЛАЎ, ГЛЫБОКАЕ, ДОКШЫЦЫ,
ПАСТАВЫ, МЁРЫ, ШАРКОЎШЧЫНА**

Вольнае Глыбокае

Выдаецца са снежня 1994 года

№ 10(101) 7 -- 13 сакавіка 2002 года

Кошт па дамове

Са святам, дарагія жанчыны!

Дарагія жанчыны! Мілія сяброўкі, сястрычкі, матулі і бабулі!

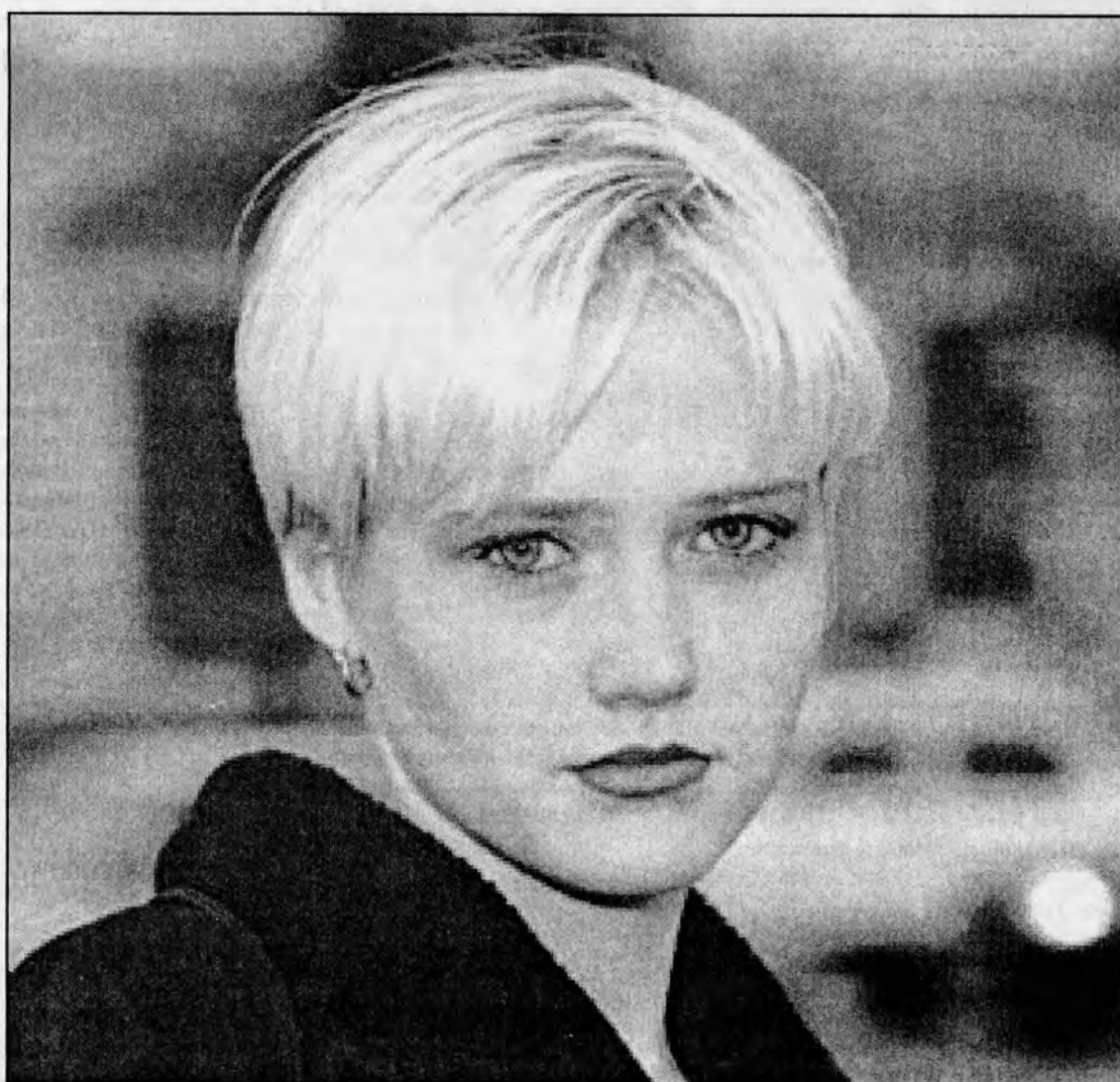
Шчыра віншуюем Вас з жаночым Днём 8 сакавіка. Жадаем, каб Вы ніколі не састарэлі душой, не былі скупымі на ласку і дабрыню, каб Вашы сэрцы, вочы, вусны квітнелі ад кахання, каб Вы мелі шчасце ў жыцці, лад і дабрабыт у сем'ях. А яшчэ жадаем, каб кожны дзень жыцця, паважання, быў для Вас святочным і радасным.

Усё ў жыцці здаецца проста,
На ўсё вы знойдзеце прычыны.
Як гэта цяжка быць дарослай,
Як гэта цяжка быць жанчынай.
Дачка сама адрэжа косы,

І раскажаць ёй немагчыма,
Як будзе цяжка жыць дарослай,
І ў колькі раз цяжэй - жанчынай.

В. Вярба, "Белыя пісьмы", 1987 г.

"ВГ"

ІДЗЕ ЖАНЧЫНА ПА ЗЯМЛІ

Жанчына па Зямлі ідзе --
Давер святы ў вачах-азерцах.
Ні смутку, ні пакут у сэрцы
І свет, як добры чарадзей.
Вясёлы пошчак салаўіны,
Цвіцення час -- Вясна жанчыны.
Жанчына па зямлі ідзе --
У яркіх фарбах перспектыва.
Пачуццё вір, чаканне дзіва
І той навек шчаслівы дзень,
Калі кахання песня спета.
Час спелых ніў -- Жанчыны Лета.
Жанчына па Зямлі ідзе --
Спакой у ясных воч блакіце.
Разгадка тайнаў і адкрыцці.
Здзяйсненне мар, мільён надзей,
А сэрца новых даляў просіць.
Пара пладоў -- Жанчыны Восень.
Жанчына па Зямлі ідзе --
Глыбокі роздум поўніць вочы,
І дабрыня душы прарочай
Святлом зыходзіць на людзей.
Як птушкі, кружаць успаміны.
Сняжынак час -- Зіма Жанчыны.
Ідзе Жанчына па Зямлі --
Цвітуць сады... красуе жыта...
Рабіна полымем заліта...
І снег ахутвае палі.
Чароўныя ва ўсе часіны
І веліч, і краса Жанчыны.

*Аркадзь НАФРАНОВІЧ
в.Камаі, Пастаўскі раён*

**Салон-магазін
"Мастацтва"**

г. Глыбокае, вул. Маскоўская, 6.
3 5 па 9 сакавіка мы працуем
з 8⁰⁰ да 20⁰⁰
Тэлефон: 22165

прымае папярэднія
заказы на жывыя
кветкі
да дня 8 Сакавіка.
Спяшайцеся зрабіць
Вашых каханых
шчаслівымі!

Надвор'е*

Агляд складзены па дадзеных за 4/03/2002 0:00 GMT

	7/3	8/3	9/3	10/3	11/3	12/3	13/3	14/3
	ЧЦ	ПТ	СБ	НД	ПН	АТ	СР	ЧЦ
Тэмпература: з 14 гадзін	+5	+2	+6	+2	+5	+7	+7	+4
з 2 гадзін	+3	+2	0	+3	0	+3	+2	+4
Ціск, мм рт.ст.	728	733	738	744	751	755	752	754
Вільготнасць, %	-12	+5	+5	+7	+7	+4	-3	+2
Накірунак ветру	Пд-З	Зах	Пд	Зах	Пд-З	Пд	Пд-З	Пд-З
Хуткасць ветру, м/с	9	10	7	8	5	4	4	4

Заўвага: прагноз надвор'я ў нашым рэгіёне паддадзены ў прывязцы да г. Полацка

*Шчыра вітаю беларусак са святам Вясны, маладосці,
кахання і надзей! Жадаю вясновых радасцей,
добра ў душы і хаце.*

Вітаю сталую аўтарку газеты "Вольнае Глыбокае" Сафію Табола за душэўныя споведзі і разам з ёй вітаю ўсіх руплівых працаўніц вёсак азёрнага краю.

Вы заслугоўваеце лепшай долі, часцей усміхайцеся, падымайце вочы да сінега-сінега неба, часцей задушэўна спявайце, як умеюць спяваць на Святую Пасху жанчыны вёскі Падгаі. Будзьце больш патрабавальнымі да сваіх начальнікаў і да самага старшыні вялікага калгаса па забяспечванню годнага заможнага жыцця.

А.А.А.
23.02.02

Малады-стары дзед Г. Плавінскі, в. Чачалі.

Віншуем Вас, міля, дарагія, каханья!

Бухараў Сяргей: Я віншую ўсіх дзяўчат, якія вучацца ў нашай школе, усіх школьніц і студэнткаў. А таксама хачу павіншаваць са святам сваю маму і пажадаць ёй, каб яна была заўсёды шчаслівай і здаровай.

Аляксандр Міхалевіч: Хачу павіншаваць са святам 8 Сакавіка сваю дзяўчыну Вольгу, якую я вельмі кахаю і жадаю ёй кахання, шчасця і здароўя.

Сяргей: Я хачу павіншаваць з 8 Сакавіка Вярцінскую Валянціну і сказаць, што я яе кахаю. Жадаю ёй усяго самага найлепшага.

Сурвіла Дзіма: Віншую ўсіх жанчын і дзяўчат з 8 Сакавіка, жадаю ім усяго таго, што яны самі жадаюць. Галоўнае -- здароўя, бо ўсё астатняе ў нашым жыцці можна купіць.

Ліпскі Павел: Віншую сваю маму са святам 8 Сакавіка, а таксама ўсіх вучаніц СШ№2.

Шаматкоў Міхail: Спачатку я хачу павіншаваць дачку з Днём нараджэння, якое было 28 лютага. У мяне самага Дзень нараджэння 8 сакавіка. Віншую таксама ўсіх жанчын са святам. Грошы зараз мала ў людзей, таму жадаю ім, грошы паболей, а таксама здароўя, шчасця, міру, каб вайны не было.

Ён адкрыў нам праўду пра Краіну Замкаў

Заморскія вандроўнікі, якія ў сярэднявеччы праяжджалі праз Беларусь, былі ўражаны вялікай колькасцю замкаў, якія стаялі ледзве не ў кожным мястэчку.... Яны так і прызвалі, Беларусь -- Краіна Замкаў.

У перыяд Паўночнай вайны ў 1700 годзе горад моцна пацярпеў ад жорсткага пажару, а таксама ад рабаўніцтва саксонскага войска. Магістрат Глыбокага абавязаў у 1704 г. усіх домаўласнікаў для абароны "ад гвалтаў саксонскіх мець кожнаму ў хаце сваёй бярдыш ці алебарду, ці якую іншую зброю або таксама ружжо, што будзе правярацца на свята Св. Міхаіла". У мэтах супрацьпажарнай бяспекі мяшчане па чарзе абавязваліся ноччу дзяжурыць і хадзіць па горадзе, заклікаючы ўсіх да асцярожнага абыходжання з агнём. Пад пагрозай штрафу ў 10 коп грошаў домаўласнікі павінны былі мець у хаце драбіну і чан, запоўнены вадой. Пячныя трубы прачышчаліся раз у квартал пад наглядом войта і падвойскага. На кожнай вуліцы павінны былі быць дзве пажарныя бусакі, яшчэ чатыры бусакі пастаянна знаходзіліся на базары.

М.А. Ткачоў, "Замкі і людзі", Мінск, "Навука і тэхніка", 1991 г.

10 сакавіка Міхасю Ткачову было б 60 год

Міхась Ткачоў нарадзіўся ў старажытным беларускім горадзе Мсціслаў. Яго бацька Аляксандр Рыгоровіч Ткачоў так і не пабачыў свайго адзінага сына, бо загінуў у 1942-ім пад Ленінградам, тым самым годзе, калі нарадзіўся яго сын.

Потым у Міхася з'явілася новая сям'я, і ён разам з другімі дзецьмі і айчымам -- афіцэрам Савецкай Арміі -- жыў некаторы час у Нямеччыне. Пасля завяршэння вайскавай службы айчыма, уся сям'я пераехала ў Мсціслаў. Тут Міхась Ткачоў скончыў школу.

Затым ён паспяхова здаў уступныя экзамены на гістарычны факультэт БДУ, але не быў залічаны, бо не меў двухгадовага працоўнага стажу, які, па меркаванню ідэолагаў таго часу, гарантаваў адданасць абітурыентаў справе пабудовы камунізму. Яму прапанавалі

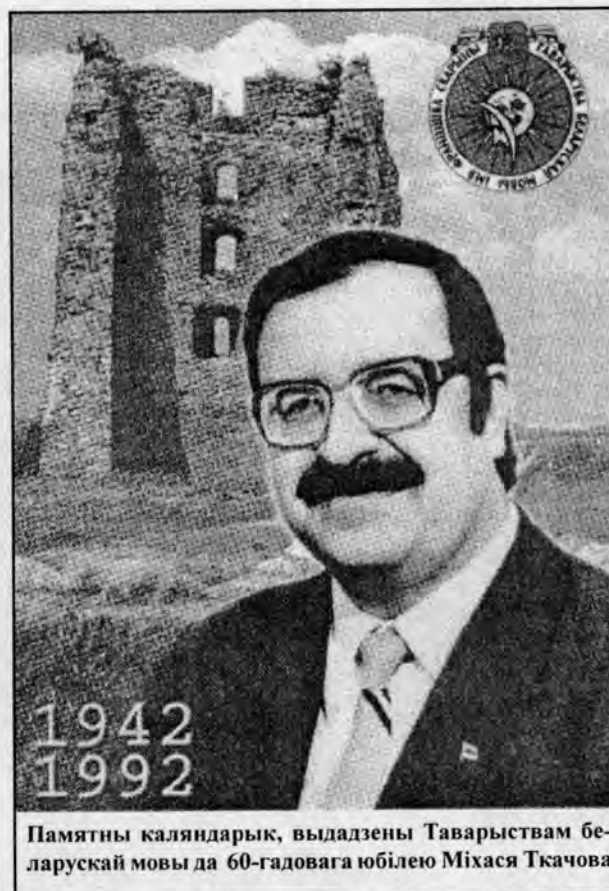
вучыцца завочна. Ткачоў пагадзіўся. Да вясны 1960 года "зарабіў" неабходны стаж у прыгарадным калгасе і перавёўся на стацыянар. Ва ўніверсітэце адбылося і першае прызнанне Ткачова-гісторыка: яго дыпломная работа, прысвечаная роднаму Мсціслаўю, была ацэнена на "выдатна" і рэкамендавана да друку.

Размеркаванне ў Жодзіна выкладчыкам гісторыі, дзе ён хутка становіцца завучам школы, жэніцца. Міхась Ткачоў падае дакументы ў аспірантуру Інстытута гісторыі Акадэміі навук.

Усе ўступныя экзамены здае на "выдатна", але на жадаемую спецыяльнасць яго не залічваюць. Яму шчыра спадаваў сакратар адзялення грамадскіх навук Пятро Глебка і раіць стаць аспірантам па непапулярнай у той час спецыяльнасці -- археалогіі.

І тут адбываецца невярагоднае. За тры гады малады навуковец раскапаў і абследаваў рэшткі 13 каменных абарончых збудаванняў. Сярод якіх -- Камянецкая вежа, замкі ў Лідзе, Крэве, Гродне, Міры, Галышанах, Навагрудку. У архівах і бібліятэках Міхась Ткачоў адшукаў матэрыялы, да якіх раней не дакранаўся ніводзін даследчык. Дысертацыю "Ваеннае дойлідства Беларусі XIII -- XVIII стст." ён піша на беларускай мове і пасяхова бароніць яе ў 1972 годзе. Заўважце -- рабілася гэта ўсё ў Жодзіне, і штодня трэба было дабірацца электрычкай да Мінска.

Манаграфія Міхася Ткачова "Замкі Беларусі" пабачыла свет у 1977 годзе. Гэта -- вынікі працы ў Інстытуце гісторыі Акадэміі навук. Кніга прыносіць аўтару шырокую вядомасць і прызнанне як на радзіме,

Памятны календарык, выдадзены Таварыствам беларускай мовы да 60-гадовага юбілею Міхася Ткачова

так і ў замежжы.

У 1978 годзе Міхась Ткачоў пераязджае ў Гродна, дзе працуе ва ўніверсітэце. Спачатку дацэнтам, а потым -- загадчыкам кафедры. У 1987 годзе абараняе доктарскую дысертацыю на тэму "Арганізацыя абароны гарадоў Беларусі XIV -- XVIII стст." У 1986 годзе разам з супрацоўнікамі Інстытута біяхіміі АН БССР і выкладчыкамі Гродзенскага ўніверсітэта Ткачоў стварае ў Гродне клуб аматараў гісторыі і культуры Беларусі "Паходня". Пасяджэнні клуба праводзіліся шточацвер. На іх збіралася пераважна моладзь, а таксама людзі рознага ўзросту, якія цікавіліся

беларускай гісторыяй. Тут выступалі славутыя беларускія гісторыкі, пісьменнікі і навукоўцы. Вясной і летам сябры клуба выязджалі ў вандроўкі па родным краі, удзельнічалі ў археалагічных раскопках.

Міхась Ткачоў быў гарачым прыхільнікам беларускага нацыянальнага адраджэння, і гэта прываблівала моладзь. Разам з маладымі і сталымі сябрамі Ткачоў актыўна ўключваецца ў палітычнае жыццё краіны: у 1988 годзе ўваходзіць у аргкамітэт па стварэнні Беларускага Народнага Фронту, а потым на І з'ездзе гэтага руху ў Вільні абіраецца намеснікам старшыні

БНФ.

Штодзённае напружанне, складанае жыццё і цяжкая хвароба падкасіла гэтага волата беларускага адраджэння. 31 кастрычніка 1992 года яго не стала.

Праца М. Ткачова адкрыла для нас новую, дакладней, -- спраўдную Беларусь. Ён літаральна адкапаў у беларускай зямлі, на паліцах архіваў, бібліятэк і запасніках музеяў праўду аб краіне замкаў, інтэлектуалаў, слаўных абаронцаў і барацьбітоў за Бацькаўшчыну.

Плённа займаўся Міхась Ткачоў і адраджэннем беларускай сацыял-дэмакратыі. У 1990 годзе ён узначаліў аргкамітэт па стварэнні Беларускай сацыял-дэмакратычнай Грамады, у сакавіку 1991 г. быў абраны кіруючым адроджанай партыі на яе ўстаноўчым з'ездзе. Грамада -- "партыя Ткачова" -- хутка стала ўплывовай палітычнай сілай, стварыла фракцыю ў Вярхоўным Савеце Беларусі.

Толькі 50 гадоў было адмерана лёсам Міхасю Ткачову. Цяжка знайсці гісторыка, які б да такога ўзросту зрабіў так шмат. Ён і сёння нас многаму вучыць як даследчык, вучоны, палітык, педагог і грамадскі дзеяч.

10 сакавіка -- 60-я ўгодкі яго нараджэння і 10 год, як яго не стала з намі. Свежыя кветкі перад яго помнікам на Маскоўскіх могілках сведчаць аб тым, што ў думках і сэрцах людзей свята захоўваецца памяць аб слаўным грамадзяніне незалежнай Беларусі, які шчыра любіў сваю Радзіму і так шмат зрабіў для Бацькаўшчыны.

Нэагатычны касцёл у Паставах,
пабудаваны ў 1880 - 87 гг.
Архітэктар А. Гойбель

Рэгіён

Фота Ул. Скрабатуна

Віцебская Камерцыйная Гільдыя

16 студзеня 2002 года па ініцыятыве групы прадпрыемстваў, гандлюючых на рынках Ігарадоў вобласці, — Браслаў, Віцебск, Глыбокае, Гарадок, Докшыцы, Лепель, Полацк, Паставы, Расоны, Ушачы, Чашнікі — утворана "Віцебская Камерцыйная Гільдыя". Гільдыя — таварыства ўтворанае дзеля абароны інтарэсаў сваіх сяброў. Задачы гэтага праф-

саюза ў наступным:

1. Забяспечыць нармальныя, а па магчымасці, і камфортныя ўмовы для працы.

2. Утварыць умовы для магчымасці развіцця прыватнай ініцыятывы і прадпрыемстваў.

3. Аказваць бясплатную юрыдычную, арганізацыйную і неадкладную дапамогу сябрам Гільдыі.

Фінансаванне дзейнасці Гільдыі адбываецца за кошт прафсаюзных узносаў. Для забеспячэння эфектыўнай работы ствараецца апарат Гільдыі, які складаецца з юрыстаў, бухгалтара і інструктара.

Жадачым далучыцца да дзейнасці прафсаюза раім звярнуцца да прыватнага прадпрыемства Л.С. Сцежкінай.

Я.Берніковіч

На зямлі абяцанай

З масай незабыўных уражанняў вярнуўся з вучэбнай паездкі па Ізраілю старшыня калгаса імя "17-га Верасня" Анатоль Пачопка, аднаго з лепшых у Глыбоцкім раёне.

У складзе групы з 35 практыкаў, якія прадстаўлялі 11 дзяржаў СНД і Прыбалтыкі, паўтары месяцы вывучаў ён там асновы бізнеса і досвед сельскагаспадарчай дзейнасці. Больш усяго старшыню з Глыбоцкіны прывабілі та-

машнія фермы, дзе гадавыя надоі малака дасягаюць 11-12 тысяч тон на адну карову. Уразіў навуковы падыход у кібуцах па вядзенню спраў на зямлі, ступень механізацыі іх вытворчасці, якая дазваляе атрымліваць два

ўраджаі за год. Апроч лекцый гасцям семінара падрыхтавалі вялікую культурную праграму. Разам са сваімі калегамі, фермерамі з іншых краін наведаў Пачопка святы горад Назарэт, Галілейскае мора, Ерусалім, шэраг храмаў і другія славутыя мясціны, якія звязаны з жыццём і дзейнасцю Ісуса Хрыста.

У.Шык

Варганская гара

Варганская гара знакаміта ў нашым краі не толькі як археалагічны помнік, дзе захаваліся рэшткі старажытнага жылля, але і тым, што 15 тысяч гадоў таму назад тут, паміж Глыбокім і Докшыцамі, праходзіла мяжа апошняга, Валдайскага аледзянення, якое пакінула пасля сябе шматлікія азёры.

Фота Ул. Скрабатуна.

Як самага дарагога гасця сустракалі нядаўна ў Докшыцкай СШ №1 свайго выпускніка, а цяпер буйнейшага спецыяліста лазернай фізікі, доктара фізіка-матэматычных навук Паўла Апанасевіча.

У вялікае жыццё хлопчык з вёскі Стараселле з гэтых сцен адправіўся ў далёкім 1949 годзе. Асабліва прыемна было ганароваму дырэктару інстытута фізікі,

Вяртанне ў маладосць

аўтару трохсот навуковых прац, лаўрэату Дзяржаўных прэмій СССР і БССР пабачыцца з двума сваімі былымі настаўнікамі. Нягледзячы на шматлікія тытулы і званні, вядомасць у навуковым свеце, падкупіў Павел Андрэевіч усіх, хто сабраўся, сваёй добразычлівацю, прастатой і эрудыцыяй.

Разам з юнымі фізікамі і матэматыкамі з ліцэйскіх класаў пажадалі пагутарыць з прафесарам дзесяткі іншых вучняў школы. Парадавала знакамітага земляка паводленне, што і цяпер мясцовая моладзь імкнецца да ведаў і больш 400 выпускнікоў школ краю вучацца ў прэстыжных ВНУ краіны.

рублёў. Аднак заміж грошаў малаказавод дае толькі абяцанні пагасіць запавязанасць за сыравіну, якая пераўзышла 30 млн. рублёў. Таму складана своечасова выплаціць людзям заробак і вярнуць заробленае ў краі, зважаючы на запавязанасць Глыбоцкага МКК, якая пераўзышла 160 млн. рублёў.

У.Шык

Багатыя таксама плачуць

Здавалася б, стварыўшы запас кармоў на паўтары гады наперад і маючы адных высокаўдойных кароў, працаўнікам калгаса імя Кутузава Шаркоўшчынскага рэёна грэх на жыццё скардзіцца.

Надоі малака на карову ў 15 даярак у сярэднім па 4219 літраў за год такія, што аб гэтым толькі і марылі іншыя на Беларусі, каб дасягнуць

такіх вынікаў. У цяперашнюю зімоўку за дзень гаспадарка прадае больш 4 тон першакласнага сырадою, зарабляючы па мільёну

Былога глыбоцкага ксяндза Уладыслава Завальнюка падтрымаў Папа Рымскі

Пасля закрыцця хрысціянскай радыёперадачы "Голас душы", якую вёў ксяндз Уладыслаў Завальнюк, на Беларусі пачаўся збор подпісаў за аднаўленне гэтае перадачы. Подпісы збіраюцца і ў Глыбокім, як сярод каталікоў, так і сярод праваслаўных. Маральную падтрымку ў гэтай справе Уладыслаў Завальнюк атрымаў ад Папы Рымскага Яна Паўла II. Вернікі нашай краіны не перапыняюць збор подпісаў пад зваротам да найвышэйшага кіраўніцтва краіны з патрабаваннем аднавіць хрысціянскую радыёперадачу.

Ліза, Даніла, а таксама Яна

З 245 вяселляў, якія сыграны ў Глыбокім за мінулы год, самым вясёлым стаўся лістапад, калі ў сямейнае жыццё ўступілі адразу 38 маладых пар.

Новы час уносіць свае карэктывы, і сярод тых, хто заключыў шлюб, былі не толькі грамадзяне Беларусі, але і Расіі, Аўстрыі, Малдовы, Украіны і прыбалтыйскіх краін. Затое ў сельскай мясцовасці цяпер шлюбны рэдкасць, іх за год зарэгістравана толькі 72. Змяніліся і імёны. Сярод 364 народжаных больш усяго называліся: Лізы, Мікіты, Данілы, Яны, а таксама Уляны і Ксені. У

параўнанні з 2000 г. колькасць зарэгістраваных шлюбав узрастае на 48, а разводаў зменшылася на 23 выпадкі. Аднак, як і раней інстытут сям'і перажывае цяжкія часіны, на кожных 100 створаных сям'яў прышлося 43 разводы. Не спяшаюцца сям'і з-за матэрыяльных цяжкасцяў нараджаць дзяцей, таму лік памерлых пераўзышоў колькасць народжаных на 612 чалавек.

У.Шык

Прыватнік рызыкуе і выйграе

У шэраг даўгабуду патрапіла ў саўгасе "Сітцы" Докшыцкага раёна ўзвядзенне 3 жылых дамоў, якія будаваліся сіламі гаспадаркі.

Зважаючы на тое, што на дапамогу з боку спадзявання няма сэнсу, яшчэ 13 тутэйшых сям'яў самі вырашылі ўзвесці сабе жыллё, часткова скарыстаўшы крэдыты дзяржавы. І ў іншых месцах лю-

дзі зразумелі, што лепш у жыцці цяпер спадзявання толькі на сябе і родных, чым на дзяржаву. Дзякуючы намаганням прыватных забудовшчыкаў, раёну ўдалося выканаць за мінулы год пра-

граму жыллёвага будаўніцтва. З узведзеных 107 новых кватэр у Бярэзінскім краі 70 пабудавалі самі наважэлы. Па лініі гаспадарак (іншыя ў раёне нічога не будуць за выключэннем дома МЖБК-3 на 64 кватэры) у незавершаным стане застаўся 24 жылых дамы. Разам з тым прыватнікі працягваюць тут будаваць сабе 250 дамоў, што дае некаму нагоду ў прапагандысцкіх мэтах казаць аб поспехах у дадзенай сферы.

Гісторыя Глыбоцкіны ў асобах

Янка Гінько -- нацыяналіст з Загор'я

У студзені споўнілася 90 гадоў з дня нараджэння Янкі Гінько, актыўнага ўдзельніка беларускага нацыяналістычнага руху падчас Другой сусветнай вайны.

Янка Гінько нарадзіўся 3 студзеня 1912 года ў вёсцы Загор'е Залескай гміны на Дзісеншчыне (цяпер Глыбоцкі раён) у праваслаўнай сям'і Піліпа і Анастасіі Гінько. Адукацыю пачаў здабываць у Глыбокім, дзе ў 1927 годзе скончыў 7-гадовую школу, а ў 1931-ым -- глыбоцкую прыватную гімназію імя Люблінскай уніі. У 1931 годзе ён паступае ў Варшаўскую політэхніку. Спачатку вучыцца на геадэзічным факультэце, а пасля пераводзіцца на інжынерны факультэт. Мена-

віта падчас вучобы ў Варшаве Янка Гінько ўсведамляе сабе беларусам, далучаецца да беларускага руху. Праўдападобна, немалая заслуга ў гэтым была студэнта політэхнікі Міхаіла Вітушкі і выкладчыка, прафесара Вацлава Іваноўскага. У 30-ыя гады Я. Гінько быў актывістам Асветнага Таварыства Беларусі ў Варшаве, незалежнаскага Аб'яднання Беларускай Студэнцкай Арганізацыі. Увосень 1939 года ён вяртаецца ў родныя мясціны, працуе па сваёй спецыяльнасці ва Усходняй Беларусі. Падчас нямецкай акупацыі ён становіцца старшынёй Беларускай Народнай Самапомачы ў Глыбоцкай акрузе.

Янка Гінько ўжо напачатку нямецкай акупацыі далучаецца да нацыянальнага падполля, становіцца сябрам Цэнтральнага камітэта нелегальнай антыфашысцкай і

антыбальшавіцкай Беларускай Незалежнай Партыі, працуе ў палітычнай рэфэрэнтуры партыі, піша артыкулы ў "Бюлетэнь БНП".

Летам 1944-га ва Усходняй Прусіі ён уступае ў беларускі дэсантны батальён "Дальвіц", удзельнічае ў падрыхтоўцы кіраўнічых кадраў беларускага антыбальшавіцкага руху і заснаванні Беларускай Вайскавой Арганізацыі. У лістападзе 1944-га Я. Гінько разам з групай "Дальвіца" дэсантуе на Гарадзеншчыне. Праз месяц, падчас сутычкі з бальшавіцкімі вайсковымі падраздзяленнямі, ён быў захоплены савецкай дзяржбяспекай, прайшоў праз савецкія канцлагеры, з якіх вызваліўся ў 1956 годзе. Жыў у Інце (Комі АССР), пасля -- у Маскве. Падтрымліваў сувязі з пабрацімамі з БНП і "Дальвіца", бываў на Беларусі. Памёр беларускі нацыяналіст з Загор'я ў 1980-ыя (?) гады.

Ян Каваль

Пабольш бы такіх людзей

25 гадоў працуе настаўніцай рускай мовы і літаратуры Будзіч Ала Аляксандраўна ў сярэдняй школе №3 г. Глыбокае, а яе працоўны стаж складае больш трыццаці год.

Усе, і вучні, і калегі па працы, паважаюць яе за працавітасць і сумленнасць. Нядаўна яна прымала віншаванні з юбілеем. Надышоў хвалюючы час. Трэба ісці на адпачынак. Але ці магчыма гэта ўявіць? Той, хто бачыць Алу Аляксандраўну зараз, успрымае яе як выдатнага спецыяліста, умудронага гадамі выхавальніка, строгаю патрабавальную настаўніцу, якая ўсё сваё жыццё аддала любімай справе.

Але за ўсім гэтым яшчэ бачу другую Алу Аляксандраўну, тую, якая ў 1965 годзе

зайшла ўпершыню ў наш клас. Светлавалася, у белым касцюме, стройная, як

з журнальнай вкладки з'явілася наша фея, якая асвятляла сваім вобразам

наша дзяцінства. Мы дачакаліся, што нашы мясціны вельмі маляўнічыя і маюць цікавую гісторыю, бо кожную вясну мы ішлі на мясцовыя ўгоркі, вярталі іх вышыню, спявалі песні каля вогнішча, гулялі ў розныя цікавыя гульні. А зімой ладзілі тэатралізаваныя выступленні для мясцовых жыхароў, рыхтавалі канцэрты. І заўжды арганізатарам усяго была Ала Аляксандраўна. Я не спыняла здзіўлення: наша настаўніца ўмела ўсё: і танцаваць, і спяваць, і цікава расказваць, што падчас было прыкра, калі звянеў званок.

Мы так прывыклі да сваёй настаўніцы, што ледзь не плакалі ад рэзонасці, калі яна сабралася выходзіць замуж. Мы баяліся, што нас яна пакіне (дзеці ж усе крыху ўласнікі). Але ў 1972 годзе

мы развіталіся са школай і з нашай любімай настаўніцай, якая нас не пакінула, а для некаторых з нас стала жыццёвым арыенцірам.

І калі б не давалася сустрэцца са сваімі аднакласнікамі заўсёды кожны спытае: "Як Ала Аляксандраўна? Ці змянілася яна?" Я заўсёды адказваю: "Вы напэўна жартуеце. Ала Аляксандраўна ніколі не зменіцца душой."

Паважаная

Ала Аляксандраўна!

Я ад імя ўсіх вучняў віншую вас з 8 Сакавіка. Жадаю Вам здароўя, baldz'расці, аптымізму. Ведаце, што Вы самая яркая старонка ў нашым жыцці.

З павагай

Настаўніца рускай мовы і літаратуры, Храпавіцкая Ф.С.

ПАДАТКАВЫ ШОК

Па-рознаму можна адносіцца да такога занятку. З аднаго боку гоншчыкі ачышчаюць абсягі Еўропы ад старых аўтамабіляў, звозячы іх да нас. Ды яшчэ зарабляюць на гэтым і, па чутках, зарабляюць немалыя грошы. З другога боку, аўтамабіль замежнай фірмы, хаця ён і не новы, выгадна адрозніваецца ад звычайных раней "масквічоў" і "жыгулёў". І гоншчыкі ж прыносяць дзяржаве немалыя грошы ў выглядзе мытных і іншых падаткаў.

Вось пра падаткі і пойдзе размова. Сёння каля пяцідзесяці гоншчыкаў з названых вышэй раёнаў перажываюць сапраўдны шок. Прыкладу толькі адзін прыклад. В.Саўчук займаўся справай перагону аўтамабіляў з-за мяжы на працягу 2000-2001 гадоў. Нібыта ўсё ішло добра. Ён быў індывідуальным прадпрымальнікам, плаціў за гэта падаткі, плаціў і вельмі немалыя грошы за так званую растаможку машын. Канешне, меў прыбыткі, прадаючы іх потым. Але вось у студзені гэтага года атрымаў з Полацкай мытні рашэнне, у якім яму паведамлялася, што да яго прадпрымаюцца эканамічныя санкцыі ў памеры 23 мільёнаў 869 тысяч 376 рублёў. Канешне, будзе шок. Перавядзіце гэтыя грошы ў так званы ўмоўны адзінкі, атрымаецца недзе каля пятнаццаці тысяч. Гэта грошы! Кожны больш менш дасведчаны ў гэтай справе чалавек скажа, што гоншчык можа атрымаць за аўтамабіль да трохсот долараў прыбытку. У самым лепшым выпадку. А то і значна менш, а то і ўвогуле мінус, калі прагледзеў тайны дэфект аўтамабіля, а пакупнік яго заўважыў. Што там — кірмаш ёсць кірмаш. І раптам столькі дапаціць!

Між тым рашэнне Полацкай мытні адназначнае: "На працягу 2000-2001 г.г. індывідуальны прадпрымальнік Саўчук В.А. увозіў і афармляў як асабістую маёмасць з уплатай мытных плацяжоў па адзінай стаўцы 0,35 еўра за 1 куб. см. аб'ёму рухавіка легкавыя аўтамабілі. 15 аў-

тамабіляў былі прададзены ў ходзе здзяйснення прадпрымальніцкай дзейнасці, з прыбытку ад продажу заплачаны падатак па фіксаванай (цвёрдай) стаўцы.

Індывідуальным прадпрымальнікам Саўчук В.А. парушаны ар.126, ар.168, ар.119 і ар.31 Мытнага кодэксу Рэспублікі Беларусь ад 06.01.1998 г., прадпісваючы прымяняць да тавараў, якія па свайму характару не адносяцца да асабістай маёмасці, агульны парадок і ўмовы тарыфнага і нетарыфнага рэгулявання, падаткаабкладання і мытнага афармлення."

А раз было парушэнне — эканамічныя санкцыі, якія складаюцца з сум даналічных плацяжоў за мытную пошліну, акцыза, падатка на дабаўленую вартасць, пені на іх і саміх эканамічных санкцый. Пазіцыя вытлумачальная: раз запазчыў дзяржаве — плаці, як кажуць, па поўнай праграме. Усё па закону, у адпаведнасці з Мытным кодэксам, прынятым яшчэ ў 1998 годзе.

Вось на гэтай даче і спынімся. Дзейнічае кодэкс ужо пяты год. Калі па-просту, асноўнае яго палажэнне, што тычыцца ўвозу аўтамабіляў, у тым, што калі ты выганяеш яго для ўласнага карыстання, то плаці за кубічны сантыметр аб'ёму рухавіка 0,35 еўра. Калі ж ты выганяеш аўтамабіль з мэтай яго далейшага продажу — плаці, як непараўнальна большыя.

Дарэчы, усе пяцідзесяць чалавек, якія неўзабаве атрымаюць ці ўжо атрымалі падобныя рашэнні Полацкай мытні, не хавалі таго, што яны займаюцца перагонкай аўтамабіляў з мэтай продажу. Яны мелі ліцэнзіі індывідуальных прадпрымальнікаў, дзе адным з пунктаў прама запісана: "закупка і рэалізацыя аўтамабіляў".

Чаму ж не плацілі, як належыць?

А з іх і не патрабавалі два

Не аднойчы даводзілася пісаць пра справы перагоншчыкаў аўтамабіляў, так званых гоншчыкаў, якія закупляюць за мяжой легкавыя аўтамабілі замежных марак, пераганяюць іх на Беларусь, растаможваюць і потым найчасцей прадаюць праз мінскі кірмаш. У Паставах гэты бізнес расціў з некалькіх прычын: блізкая мяжа, адносна высокае беспрацоўе. А самае галоўнае, пасля вываду шматлікіх вайсковых часцей тут засталіся маладыя, адукаваныя былыя вайскоўцы, якія па тых альбо іншых прычынах не паехалі даслужваць у Расію. Яны паклалі пачатак гэтаму бізнесу. З цягам часу да іх далучыліся і гоншчыкі мясцовага паходжання. Сёння, дарэчы, гэтай справай займаецца нямала людзей у Глыбокім, Шаркоўшчыне.

мінулыя гады. Інакш як можна растлумачыць тыя факты, што некаторыя гоншчыкі перасякалі мытныя пасты ў Пастаўскім раёне літаральна кожны тыдзень,

Ды атрымалася так, што толькі 31 кастрычніка 2001 года з той жа Пастаўскай мытні выйшла ініцыятыва аб правядзенні праверкі дзейнасці гоншчыкаў — індывіду-

шы нyoанс. На мытні гоншчыкі пазначалі мэту выгану аўтамабіля з-за мяжы так: "для асабістага карыстання ў свабодны абарот". Незразумелы выраз? Але многася

Фота IREX ProMedia

усе гэтыя дадзеныя заносіліся ў камп'ютэр. Падаткавая інспекцыя рэгулярна брала ў Пастаўскай мытні спісы перагнаных машын кожным з гоншчыкаў, кантралявала выплату падаткаў. І ніхто не звярнуў увагі на такія вялізныя недаплаты. А яны толькі па Пастаўскай мытні могуць сягнуць да мільёна долараў. Як маглі на працягу двух гадоў службоўцы не заўважаць таго, колькі губляе дзяржава? Справа яшчэ і ў тым, што калі б яшчэ на пачатку 2000 года гоншчыкам прапанавалі плаціць так, як патрэбна, то ўсе яны імгненна б адмовіліся ад свайго бізнесу. Стала б проста нявыгадна.

альных прадпрымальнікаў. Вялікае спазненне.

У гэтай справе нямала нюансаў, якія патлумачыць няпроста. Напрыклад, аўтамабіль купляўся ў Літве за тысячу літаў, аб чым выдавалася адпаведная рахунак-даведка. Тысяча літаў гэта 250 долараў. Але на нашай мытні гоншчыку прапаноўвалі абазначыць кошт аўтамабіля ў паўтары дзве тысячы долараў. З гэтай сумы і ішлі налічэнні. Але ж ніякай адзначнай камісіі не было. Усё рабілася "на вока". Але абазначалі патрабаваныя сумы і плацілі, бо гэта было выгадна пры норме 0,35 еўра за кубік.

Ёсць яшчэ адзін цікавей-

становіцца зразумелым, калі прачытаеш пісьмо, якое выйшла з Дзяржаўнага мытнага камітэта Рэспублікі Беларусь 4 жніўня 1999 года і падпісана намеснікам старшыні В.Гошыным. Яно называецца "Аб прымяненні актаў заканадаўства, якія рэгулююць увоз транспартных сродкаў фізічнымі асобамі ў якасці асабістай маёмасці."

У пісьме гаворыцца: "Такім чынам, у адносінах транспартных сродкаў, увезеных у рэспубліку ў якасці асабістай маёмасці і выпушчаных у свабодны абарот з уплатай мытных плацяжоў па адзінай стаўцы, прадугледжанай п.13.1 указанага

палажэння, дазволу мытных органаў на іх выкарыстанне ў іншых мэтах, чым тыя ў адпаведнасці з якімі яны былі ўвезены, не патрабуецца.

Выкарыстанне такіх транспартных сродкаў іх уласнікамі альбо ўладальнікамі можа здзяйсняцца ў адпаведнасці з патрабаваннямі заканадаўства іншых галін права, у тым ліку і патрабаваннямі актаў заканадаўства, якія рэгулююць здзяйсненне прадпрымальніцкай дзейнасці."

Усё нібыта становіцца зразумелым. Гоншчык якраз і выганяў аўтамабіль з выпускам яго ў свабодны абарот. Меў ліцэнзію на індывідуальную прадпрымальніцкую дзейнасць і з лёгкай душой прадаваў яго. Але цяпер на душы нялёгка. Я вышэй расказаў пра Саўчука. А вось гоншчык А.Хаткевіч з Пастаў атрымаў рашэнне аб спажанні з яго сумы, якая складае каля 28 тысяч долараў. Будуць яшчэ большыя сумы. Пачаліся вопісы маёмасці.

Да канфікта падключыўся дэпутат Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па Пастаўскай выбарчай акрузе П.М.Розынка, які паслаў у Дзяржаўны мытны камітэт дэпутацкі запыт. На яго пакуль што адказу не атрымана.

А між тым на першую скаргу «гоншчыка», які ўжо атрымаў патрабаванне заплаціць гэтыя вялікія грошы, з Мытнага камітэту прыйшоў адказ, што Полацкая мытня ў сваіх патрабаваннях заплаціць, выступае правільна, па закону. Ды толькі справа ў тым, што заплаціць такія сумы, у дзесяткі тысяч долараў, людзі проста не будуць мець магчымасці. Значыць, пачнуцца разборкі, канфіскацыі маёмасці на нейкія капейкі. Але ж гэтыя «капейкі» стануць горам для многіх і многіх сем'яў.

А чыноўнік заўсёды на кані.

Алесь Касцень.

Гурток медыцынскіх ведаў – неабходнасць для маладога пакалення

Пачатак дзейнасці гуртка быў у 1996 годзе. Было ўсё сціпла: маленькі гурток, які наведвалі па 10 чалавек. Але паступова гэты гурток стаў больш сур'ёзным.

-- А чыя была ініцыятыва стварэння падобнага гуртка?

-- Мая асабістая. Я закончыла Віцебскі дзяржаўны педагогічны інстытут, факультэт біялогіі і хіміі. А першая думка, якая ў мяне з'явілася, звязана з тым, што мая сяброўка пісала дыпломную работу па маральна-палавому выхаванню.

Я працую па аўтарскай праграме, але яна зацверджана ў вобласці ў 1997 годзе і цалкам узгоднена з рэспубліканскімі і абласнымі праграмамі маральна-палавога выхавання, усімі метадычнымі рэкамендацыямі, якія выдадзены Міністэрствам адукацыі.

-- Ці ёсць вопыт правядзення гурткоў такога профілю ў нашым рэгіёне – Докшыцах, Паставах, Шаркоўшчыне?

-- Я не магу сказаць дакладна, але па размовах з маімі калегамі, такіх гурткоў у суседніх раёнах няма.

-- Ці былі на Вашым пляху перашкоды?

-- Так, перашкоды ёсць. І звязаны яны перш за ўсё з непаразуменнем некаторых настаўнікаў і бацькоў, калі яны карыстаюцца чуткамі і не ведаюць праўды аб тым, што адбываецца ў час заняткаў.

-- Ваш гурток – гэта гурток медыцынскіх ведаў, а палавое выхаванне – толькі частка яго праграмы?

-- Наш гурток працуе ў чатырох накірунках. Першы – гэта маральнае выхаванне. Мы закранаем такія пытанні, як праблема кахання, душы, асабліваю ўвагу звяртаем на грэх прэлюбадзейства. Нас-

Дарослыя сёння "ламаюць галаву", чым заняць падлетка ў вольны час. Яго нястрымная энергія павінна быць накіравана ў добрае русла, інакш недалёка да бяды. Гэту праблему сёння вырашыла кіраўнік унікальнага гуртка "Медыцынскія ведаў для падлеткаў" Марына Іванаўна Гараповіч. Яна згадзілася адказаць на пытанні, якія хваляюць тых, хто пачуў, што на занятках закранаюцца тэмы палавога выхавання.

тупны накірунак – гэта сямейнае выхаванне. Я лічу, што інстынкт мацярынства і бацькоўства не фарміруецца ў дзяцінстве, яго трэба выпрацоўваць. У нас ёсць асобны блок, які так і называецца "Мацярынства і бацькоўства", дзе мы абмяркоўваем праблемы цяжарнасці, развіцця будучага дзіцяці, лячэння бяздзетнасці, штучнага апладатварэння і г. д. Вынік – у гурткоўцаў мяняюцца адносіны да маці, цяжарнай жанчыны. І гэта бачна па іх паводзінах. Да мяне звяртаюцца за парадамі, дапамогай нават зусім незнаёмыя падлеткі. Калі мы не можам вырашыць іх праблемы разам, то прыбягаем да дапамогі ўрачоў, псіхолагаў.

Яшчэ адзін накірунак – гэта палавое выхаванне, прафілактыка венерычных захворванняў і СНІДу. Асобная тэма – наступствы ранняга палавога жыцця. Я лічу, што падлеткі ўступаюць у палавыя сувязі не таму, што вельмі шмат ведаюць, а таму, што яны нічога не ведаюць. Чацвёрты накірунак – гэта прававыя ведаў: адказнасць за распаўсюджванне венерычных захворванняў, за прастытуцыю, згвалтаванне. І канешне, гэта праблема здаровага лада жыцця, правільнага харчавання, гігіены.

-- Я заўважыў, што ваш гурток карыстаецца папулярнасцю, і на занятках часта няма месца.

-- Так, падлеткі атрымлі-

ваюць ведаў, якія ім жыццёва неабходны. Пытанні, якія ў іх узнікаюць часцей за ўсё яны не могуць абмеркаваць з бацькамі, а тым больш з настаўнікамі. І тады яны ідуць да мяне. У нас вельмі актыўны творчы адпачынак. Мы надаём увагу кожнаму падлетку. Кожнага вішнем з Днём нараджэння, ладзім святы на дзень Святога Валянціна, 1 красавіка. Пад Новы год віншум дзяцей-інвалідаў. Вельмі цікавыя паездкі на турбазу ў Падэвілле, у Віцебск, Мінск. У канцы навучальнага года праводзім выпускны вечар.

-- Як складаюцца адносіны з выпускнікамі Вашага гуртка?

-- У мяне самыя цёплыя сяброўскія адносіны з вы-

пускнікамі гуртка, яны заўсёды пра мяне памятаюць, прыходзяць у госці, тэлефануюць, пішуць лісты нават з вайска. Паведамляюць аб стварэнні сям'і, нараджэнні дзяцей. У іх самыя лепшыя ўражанні пра гурток, а ў мяне – аб выпускніках. У нас ёсць нават сямейныя пары, якія пазнаёміліся тут, а потым пажаніліся. Гэта сям'я Буторных – Віталік і Аксана. Рабіза Дзіма і Наташа таксама нашы гурткоўцы.

Дзверы нашага гуртка заўсёды адчынены. Мы запрашаем усіх да супрацоўніцтва. Калі з'яўляюцца пытанні ў бацькоў, настаўнікаў, хай прыйдуць на заняткі і паглядзяць, паприсутнічаюць. Гурток працуе на Станцыі юных натуралістаў у панядзелак і сераду з 13 да 15 гадзін, у памяшканні СШ №3 займаюцца дзве групы з 12 да 15 гадзін, прыходзяць, будзем вам рады.

У гэтым годзе гурток адзначае юбілей, які мы будзем святкаваць у канцы года. Запросім сваіх выпускнікоў, а іх у нас каля 250-ці.

Кожны павінен сам адказаць на пытанне, ці патрэбен у школе курс палавога выхавання, асабліва калі ў Вас сын ці дачка – падлетак. Калі не, то такое выхаванне абавязаны даць бацькі ў сям'і. Добра, калі гэта так. Можна быць яшчэ адзін аргумент – які тут секс, калі майму (маёй) яшчэ толькі чатырнаццаць стукнула, дзіця горкае. А калі гэтае "дзіця" ў пятнаццаць трапляе да гінеколага і ёй ставяць дыягназ "цяжарнасць"? Хто не даглядае? Хто не выхаввае? А можа гэта звычайная цікаўнасць, а аб наступствах з падлеткам ніхто і не га-

варыў?

Супрацоўнікі Глыбокага маладзёжнага цэнтра правялі апытанне сярод вучняў 9 – 11 класаў. Было апытана 107 вучняў трох гарадскіх школ. Яны прапанавалі старшакласнікам адказаць на даволі "шчакатлівыя" пытанні. Некаторыя вынікі мы прыводзім зараз, а Вы, паважаныя дарослыя, бацькі і настаўнікі, параўнайце, наколькі разыходзіцца наша ўяўленне аб бяскрыўдных паводзінах падрастаючага пакалення з рэчаіснасцю.

1. Адкуль вы бярыце інфармацыю па пытаннях секса?

З кніг, газет, тэлевізара – адказала 86% апытаных;
ад бацькоў – 21%;
ад сяброў – 8%;
ад настаўнікаў – 2%.

2. Ці вядзецца вы палавое жыццё?

Далі станоўчы адказ на гэта пытанне

8% дзяўчынак і 40% хлопцаў ва ўзросце 14 год;
10% дзяўчынак і 22% хлопцаў 15 год;
18% дзяўчынак і 28% хлопцаў 16 год;
35% дзяўчынак і 46% хлопцаў 17 год.

Можна наспей час прызнаць сваіх дзяцей дарослымі і пагаварыць сам-насам. А як Вы, паважаныя чытачы, ставіцеся да таго, каб юнакі і дзяўчаты атрымлівалі кваліфікаваную інфармацыю і дапамогу па праблемах адносінаў палюў у школе ці на пазакласных занятках? Прапаную абмеркаваць гэту тэму на старонках "Вольнага Глыбокага".

Юрый Каласіч

На здымку: М. І. Гараповіч у акружэнні сваіх гурткоўцаў – старшакласнікаў СШ №1 і СШ №2.

Непатрэбнае шкло

У нашым горадзе вялікая колькасць гандлёвых кропак з шырокім асартыmentам тавараў. Але хочацца паразмаўляць не пра тавары, а пра тару, у якую яны ўпакаваны. А менавіта пра шклотару.

Кансервы мы набываем у шклотары самых разнастайных аб'ёмаў. Калі набываем тавар у шклотары шматразовага карыстання, то паўстае пытанне: дзе, у якой кропцы горада яе вярнуць назад і атрымаць заплочаны пры набыцці тавара грошы за посуд. І гэтае пытанне ўжо стала надзённым. Яно турбуе шматлікіх жыхароў нашага горада.

Звярнуўшыся ў буйныя гандлёвыя кропкі горада,

аказалася, што здаць шклотару вельмі складана. Пры ўсім тым, што яны прапануюць вялікую колькасць прадуктаў у шклотары. Гандлёвая плошча двух універсамаў Глыбокага дазваляе вызначыць месца і арганізаваць прыём шклотары ў насельніцтва. Але такога няма, і паўстае пытанне: можа шклотара нікому не патрэбна? Аказваецца не. Прамысловыя прадпрыемствы рэгіёна і краіны маюць патрэбу ў шкляных бутэльках і банках розных аб'ёмаў. Больш таго, яны пакрываюць транспартныя расходы па дастаўцы тары, аплачваюць працэнты за колькасць прынятага посуду. Дык можа ёсць сэнс камерцыйным аддзелам гандлёвых прадпры-

емстваў, калі яны адпраўляюць аўтамашану за таварам, загрузіць яе поўнасю шклотарай. Гэта дазволіць больш эканамічна выкарыстоўваць аўта транспарт, выключыць пусты прабег. А жыхары горада не будуць баяцца набываць тавар у шматразовай шклотары, бо будзе вырашана праблема па звароту яе ў гандлёвыя кропкі.

Хацелася б успомніць наш кансервавы завод. Гэта прамысловае прадпрыемства працуе на шклобанках рознага аб'ёма. За гэтымі банкамі прадпрыемства адпраўляе "КАМАЗы" з прычэпамі нават у Магілёўскую вобласць на шклозавод. Калі надыходзіць сезон нарыхтоўкі, гэтыя машыны прастойваюць па некалькі дзён у

чарзе за шклобанкамі. Вадзіцелям аплачваюцца камандзіроўкі, гэта пры тым, што такое цяжкое фінансаванне становіцца на заводзе. А не прасцей гэтаму ж прадпрыемству прымаць шклобанкі ад насельніцтва, як гэта было некалькі гадоў назад. Таксама можна прапанаваць насельніцтву за здадзеную шклотару прадукцыю завода. Адпаведна кошт прадукцыі можа быць ніжэйшы, чым у дзяржаўным гандлі, што зацікавіць насельніцтва. Таксама з'явіцца дадатковыя рабочыя месцы, і некалькі чалавек будуць забяспечаны працай.

Здавалася б, вельмі лёгка вырашыць гэтую праблему. Але ці возьмецца хто за гэта?

Т.Сепіевіч

8 Сакавіка -- свята жанчын

З гісторыі свята

Гэта ўсімі любімае свята бярэ пачатак у старажытным Рыме ў I-м ст. да н.э. Лічылі, што багіня Юнона, суджэнка вялікага Юпітэра, была надзелена вялікай уладай, мела вялікія магчымасці. У яе было шмат імёнаў, Юнона-Календарыя, Юнона-Манета... Яна даравала людзям добрае надвор'е, ураджай, поспехі ў справах, адчыняла кожны месяц года. Але больш за ўсё рымляні схиляліся перад Юнонай-Люцыяй ("светлай"), якая заступалася за жанчын увогуле, асабліва пры родах. Яе ўсхвалялі ў кожным доме, ёй прыносілі дары пры ўступленні ў шлюб і пры нараджэнні дзіцяці.

Самым радасным для жаночай паловы Рыма было свята 1 Сакавіка, які быў

прысвечаны гэтай багіні і зваўся Матронамі. Увесь горад мяняў аблічча, святочна апранутыя жанчыны ішлі з вянкамі кветак да храма Юноны-Люцыі. Яны маліліся, прыносілі ў дар кветкі, прасілі ў сваёй заступніцы шчасця ў сям'і. Гэта было не толькі свята для паважаных рымлян, але і для нявольніц, працу якіх у гэты дзень выконвалі мужчыны-нявольнікі. Мужчыны 1 Сакавіка дарылі жонкам, сяброўкам шчодрыя падарункі, не абыходзілі павагай служак і нявольніц...

Першы Міжнародны жаночы дзень 8

Сакавіка быў устаноўлены ў Капенгагене ў 1910 г. на 2-й міжнароднай канферэнцыі жанчын-сацыялістак па прапанове нямецкай дэлегацыі (у 1848 г. 19 сакавіка, прускі кароль паабяцаў даць жанчынам права галасу, але абяцанне не стрымаў). Сярод ініцыятараў была і Клара Цэткін. У канферэнцыі прынялі ўдзел больш за 100 жанчын з 17 краін.

Дзень 8 Сакавіка стаў лічыцца днём міжнароднай салідарнасці працоўных жанчын у барацьбе за свае правы. Пра гэта здарэнне пісала Аляксандра Калантай, якая стварыла адну з першых кніг пра

Міжнародны жаночы дзень.

У першыню свята адзначалі ў 1911г. у Германіі, Аўстрыі, Швейцарыі і Даніі 19 сакавіка пад лозунгам: "Выбарчыя правы працоўных – для аб'яднання сіл у барацьбе за сацыялізм".

У Расіі Міжнародны жаночы дзень у першыню адзначалі ў 1913г. у Піцярбургу. Яго арганізатары прызывалі дамагацца эканамічнага і палітычнага раўнапраўя жанчын. Адзін з наймагутнейшых выступаў жанчын прайшоў у Петраградзе 7 сакавіка 1917 г. А 1976 г. Міжнародны жаночы дзень быў афіцыйна прызнаны ААН.

Сёння 8 Сакавіка – гэта свята вясны і света, даніна павагі да традыцыйнай ролі жанчыны як жонкі, маці, сяброўкі.

Пра мілых дам

Ледзі – жанчына, якая стварае такія ўмовы, пры якіх мужчыне застаецца толькі адно – быць джэнтэльменам.

Жанчына бывае загадкавай, мужчына – толькі незразумелым.

Жанчына, якая кажа Не, жадае пагутарыць.

Жанчыны паслядоўны ў сваёй зменлівасці.

Жаночая прыгажосць – разбуральная сіла, а дабраты – ўтваральная.

Жанчыну можна спытаць, чаму яна плача, але ніколі не трэба пытаць яе, чаму яна плакала: яна гэтага не памятае.

Першая жанчына была зроблена з матэрыялаў казачыка.

Жанчына, яна як заяц, калі браць, то толькі за вушы.

Канчатковае рашэнне жанчыны рэдка бывае апошнім.

Жанчына не здраджвае ў двух выпадках: калі лічыць, што яе мужчына лепшы, ці калі лічыць, што ўсе яны аднолькавыя.

Калі жанчына не права ідзі і папрасі прабачэння.

Ваш характар і садавіна

Апельсіны ўваходзяць у склад кожнага дэканнага меню мілых жанчын – "кошечек". Яны звышкамунікабельныя – агульную мову знаходзяць амаль з усімі людзьмі, незалежна ад іх сацыяльнага становішча. І галоўнае – "апельсіны", не жадаючы нікому быць цяжарам, аддаюць перавагу самастойнаму здабыццю свайго шчасця.

Гарбузы любяць жанчыны, якія дасканала плануюць кожную хвіліну свайго жыцця. А калі трэба, не шкадуеццаўласных і чужых сіл і часу дзеля таго, каб давесці задуманае да канца. Самы складаны клубок праблем жанчыны – "гарбузы" распутваюць абавязкова.

Бананы – лепшы ласунак валявых, мужных ледзі. Яны, як генералы ў спадніцах, у любой справе ў перадзе "на ліхом коне", не баяцца цяжкасцяў і адказнасці. Праўда, вельмі часта

такія дамы падвяргаюцца меланхоліі.

Вінаград выбіраюць вельмі скрытныя жанчыны. Такія не толькі не любяць разважаць аб сваіх унутраных больках і праблемах, але і ў акаляючых іх людзях перш за ўсё цэняць умненне захоўваць чужыя сакрэты. Гэтым дамам можна даверыць самае сакравае.

Грушы любяць есці жанчыны, якія маюць шмат сяброў, і ў якіх спакойны характар. Яны лепшыя гаспадыні, добра гатуюць. Акрамя таго, у жанчын – "груш" ёсць мастацкі талент: прыгожа малююць і вышываюць.

Персікам аддаюць перавагу ранішныя і сарамлівыя натуры. Бывае іх сарамлівасць пераходзіць усе межы, і здаецца, што гэтыя жанчыны – халодныя лялькі. А гэта зусім не так: за знешняй стрыманасцю "персікавыя" дамы хаваюць сваю пяшчот-

ную душу.

Клубніцы – ласунак дам, якія ўмеюць выбіраць прыгожыя, каштоўныя рэчы і мець асалоду ад іх. Такія жанчыны толькі для багатых мужчын.

Слівы выкарыстоўваюць у ежу жанчыны, якія схільныя да палётаў у сне і наяве, а таксама да меланхоліі. Часам яны спускаюцца з нябёсаў на грэшную зямлю і надта паспяхова рэалізуюць свае мары ў творчасці. Праўда, жанчыны – "слівы" могуць здзейсніць непрадказальныя і неабмеркаваныя ўчынкi.

Яблыкі выбіраюць практычныя, працоўныя "пчолкі". Яны вельмі кансерватыўныя ў сваіх звычках, цяжкія на пад'ём. Але калі ім удаецца ўстаць з любімага крэсла, іх ужо ніхто і нішто не прыпыніць. "Яблыкі" заўжды гатовыя прыйсці на дапамогу бліжэйшым людзям. У іх можна займаць грошы.

Фота IREX ProMedia

Таму што таму...

Рэдка калі хто з мужчын здольны прызнацца ў тым, што ён жадаў бы нарадзіцца жанчынай. Але будзьце ўпэўнены: вялікая колькасць прадстаўнікоў моцнага пола не супраць гэты самы пол змяніць. Чаму?

Таму што згодна статыстыцы, жанчына жыве на 5 год даўжэй, чым мужчына.

Таму што менавіта мы, дамы, валодаем 6-м пачуццём – жаночай інтуіцыяй, зразумець якую мужчына проста не можа.

Таму што мы больш

прывабныя, чым мужчыны.

Таму што мы нараджаем дзяцей, менавіта мы, жанчыны.

Таму што не стамляемся ад доўгай размовы па тэлефоне з сяброўкай.

Таму што цэлая касметычная індустрыя прызначана ў першую чаргу для нас, прыгожых дам. Каб мы сталі прыгажэй.

Таму што ў дыскусіі высвятлення адносін у канцы канцоў заўжды апынаемся правы мы, жанчыны.

Таму што нам не трэба пераадоўваць сябе, каб сказаць пры ўсіх: "Я цябе кахаю!"

Таму што (па статыс-

тыцы) з жанчынай за рулём аўтамабіля адбываецца ў два разы менш няшчасных выпадкаў, чым з вадзіцелем – мужчынам.

Таму што ў нас не вырастае жывот ад непамернай любові да піва.

Таму што большую частку шафы займаюць жаночыя ўборы.

Таму што нам не даводзіцца турбавацца, калі мы вельмі прывязаны да любімай мамачкі.

Таму, нарэшце, што цалкам быў правы паэт, які сказаў: "Бог – это женщина, а не мужчина!"

Падрыхтавала

старонку

Смёткіна Таццяна

Фота IREX ProMedia

Замова 1329

Сустрэкайце: вашы суседзі – Докшыцы

У большасці сваёй глыбачан, ці горад Глыбокае ведаюць па турме і згущонцы. Канешне, можа, гэта гучыць не так недаспадобы, але гэта звычайная канстатацыя факта, ад якой нікуды не схаваешся.

А чым жа знамяціты Докшыцы? Докшыцы і Глыбокае, горад гораду – розніца. Пачнём наша знаёмства з правінцыяльным гарадком.

Крыху гісторыі

Упершыню Докшыцы ўпамінаюцца ў 1407 годзе. Належалі Манівідам, Гальшанскім, Радзівілам, Кішкам... У 1621 годзе атрымалі статус мястэчка, а ў 1795-м – горада. З 1796 года Докшыцы маюць свой герб: на

зялёным полі два ўзгоркі, на іх ляжаць званы, з гарлавін якіх цякуць сярэбраныя крыніцы. З 1797 горад у складзе Барысаўскага павета і зноў называецца мястэчкам. У 1800 годзе ў Докшы-

жыхароў, 2 пачатковыя школы, 2 гасцініцы, 2 сукнавальні. Докшыцы з 1921 года "пад Польшчай", а з 1939-га ў складзе БССР. У 1940-м горад цэнтр раёна. У час Вялікай Айчыннай вайны акупіраваны фашыстамі, якія ў Докшыцах і ў раёне знішчылі каля 5 тысяч чалавек, 107 спаленых вёсак. На гарадской плошчы пахаваны Герой Савецкага Саюза Іван Сцяпанавіч Палявы, імем якога названы школа, плошча і вуліца.

Хто яны – дакшыччане?

Дакшыччан сёння больш, чым 7 тысяч. У горадзе знаходзяцца два прамысловыя прадпрыемствы – хлеба-завод і малаказавод, райсельгасхімія, райсельгастэхніка, будаўнічыя арганізацыі... дзве агульнаадукацыйныя школы, садкі, дзве

волі незвычайнага ўжо апаноўвае цябе. Сонейка шчыра прыгрэвае, усміхаецца, асяляе яркім святлом. Пачатак дня, новы подых, новы настрой. Людзі спяшаюцца на працу. Якія яны дакшыччане? Звычайныя людзі, адметныя сваёй гаворкай, дзейнасцю, думкамі. Кожны з іх асоба, індывідуальнасць. На вуліцы – гэта звычайны натоўп, а дзесьці там, за сценамі будынкаў, на сваім рабочым месцы выяўляецца іх характар, учынкi, здольнасці. Хто спяшаецца, незаўважаючы астатніх, засяроджваючы ўвагу над сваімі думкамі, хтосьці са шчырым тварам усміхаецца і вітае са знаёмымі. Яны ўсе такія розныя. Канешне, прадпрымальніцкай хватцы і руплівасці трэба вучыцца ў глыбачан, у генах якіх здаўна ўкараніўся дух прадпрымальніцтва. Але Докшыцы

Кожнаму свой час, а прыватны бізнес – гэта справа часу.

Асаблівасці горада

Цэнтр захаваў гістарычную планіроўку 17 стагоддзя.

Докшыцы... Спакойная, ціхая і даволі своеасаблівая правінцыя: прасты нявычурны дызайн вуліц, адметная афарбоўка будынкаў.

Будынак банка (здымак 2), нядаўна пабудаванага, прыцягвае погляды прыязджаючых сваім нязвыклым выглядам, уражае нестандартнасцю. Індывідуальнасць і арыгінальную глыбіню праекта падкрэслівае купал у выглядзе піраміды. Яшчэ старажытная Грэцыя лічыла, што піраміда – гэта злучэнне станоўчых уплываў энергетыкі і абарона ад негатыўных з'яў. Будынікі, вуліцы – гэта знешняя абалонка горада, а яго ўнутраны механізм – людзі, якія надаюць яму рух наперад.

Стары горад месціцца на ўскраінах, а за возерам пабліскае вокнамі катэджаў новы раён. Само возера (здымак 3) – адно з цудоўнейшых месц у горадзе. Улетку – там рыбу вудзяць, зімой – з задавальненнем ідуць на каток. Менавіта каля возера праходзіць масавыя гуляння на вялікай канцэртнай сцэне. За ёй знаходзіцца парк. Розныя вырабы з дрэва ўпрыгожваюць яго. Гэта кераміка, лоўка змайстраваныя арэлі, невялічкія масткі, лаўкі. Зрабілі гэта хараставыя работнікі Бягомльскага лясгаса. Калі знаходзішся там, то здаецца, што ты ў невярагоднай казцы, дзе няўрымслівыя чараўнікі здзяйсняюць свае цуды. Арыгінальная задумка, твор-

часць, разнастайнасць духоўнай прыгажосці дакшыччан уасабляецца ў гэтых паметэрску зробленых творах мастацтва. Заўсёды там можна адпачыць, асабліва ўлетку, у сонечны дзень. Палюбаваша возерам, сесці на вычурную, надзвычай неардынарную сваім дызайнам лаўку-крэсла і паравжаць аб існуючым на Зямлі.

Частка жыхароў, у тым ліку, канешне, і моладзь горада наведвае Пакроўскую царкву, уведзеную ў канцы XIX – пачатку XX стагоддзя, а частка пабудаваны нядаўна касцёл (здымак 4). Дзейнічае нядзельная царкоўная школа.

Адпачынак

Які адпачынак у дакшыччан? Дзе адпачывае моладзь? Чым займаецца?

Касцёл

Дзя моладзі існуе культурна-аздараўленчы цэнтр "ГРАНТ". Гэтым цэнтрам кіруе БПСМ, фінансуе райбюджэт. На базе цэнтра дзейнічаюць 4 клубы: "Асілак" – трэнажорная зала для мужчын, "Грацыя" – трэнажорная зала для жанчын, "Класік" – для аматараў баль-ярд, "Байт" – камп'ютэрны

клас. У цэнтры знаходзіцца салон прыгажосці "Дзіона" – гэта дзіця прыватніка. Прапануюць свае паслугі кафэ "Заранка", музычныя пятніцы рэстарана "Беразіна", і канешне, сёння вялікім попытам карыстаецца наведванне новага кафэ "Александрыя". Менавіта гэта кафэ-навінка прадстаўлена ў новым сурадзайне, нягледзячы на тое, што яно дзяржаўнае. Канешне, не глыбоцкі "Неон", але ... цывілізацыя...

Крымінал, начныя жахі, моманты крадзяжы, розныя злачынствы ёсць і ў нашым раёне, як і ў іншых, не без гэтага. Ёсць нам, што вам раскажаць цікавага, пазнавальнага, недзе смешнага і даволі павучальнага. Галоўнае, шануюныя, чытайце і цікаўцеся.

"Беларусбанк"

цах 152 двары з 118 жыхарамі, яўрэйская школа і дзве ўніяцкія царквы. А ў канцы 19 стагоддзя тут ужо два мураваныя і каля 400 драўляных дамоў, звыш 5600

бібліятэкі, цэнтр культуры, школа мастацтваў...

Кожная раніца ў горадзе асаблівая. На двары яшчэ люты, а адчуванне веснавага позірку, чаканне нечага да-

ўсё ж такі стараюцца... гэтаму сведчыць гандлёвая сетка прыватных магазінаў: "Наш выбар", "Кіпарыс", "Візіт" і інш. Народ пачынае варушыцца, ды яшчэ як.

Докшыцкі рынак

Яшчэ ў далёкай мінуўшчыне, дзесьці ў XVII стагоддзі кірмашы ў Докшыцах праходзілі па аўторках. Сёння XXI стагоддзе, усяго там некалькі стагоддзяў прайшло, пятніца – стаў базарны дзень, як у Глыбокім – нядзеля, у Шаркоўчыне – субота. Усё раз-меркавана.

У гэты дзень з самай раніцы ціхі спакойны гарадок набывае іншы выгляд: у цэнтры шурудзяць гандля-

ры, размяшчаючы свае палаткі, з навакольных вёсак з'яжджаецца вясковы люд, каб набыць неабходныя рэчы і пры гэтым уладкаваць асабістыя справы ў райцэнтры. Дзіўна, але па-асабліваму цікава назіраць за гэтым натоўпам, які з'яўляецца пульсам горада. Менавіта ў гэты дзень, як ніколі, халод-

нае паветра лютага надвор'я сагравае гоман, спрэчкі, нязвыклы настрой...

Пятніца ў адных рабочы дзень, у іншых... а якая розніца: каму трэба на рынак, той будзе там, прычына знойдзецца. А пытанне накітавалі, чаму ты не на працы, ужо даволі састарэла і страціла сваю зладзённасць.

Менавіта ў базарны дзень можна сустрэць шмат знаёмых, сяброў, і нават тых людзей, якіх даўно ўжо не бачыў і запамятаваў, як яны выглядаюць. Побач з рынкам і райвыканкам і іншыя дзяржаўныя ўстановы, канешне, патрэбна, каб і чыноўнікі вырашалі самыя надзённыя пытанні рыначнай мітусні. Не

здзіўляецца, так яно бывае.

Рынак знаходзіцца ў цэнтры горада, але за апошні год – гэта месца стала для яго цесным і неўтульным. Ён вылез за межы, устаноўленыя ўладамі, і займае амаль усю цэнтральную плошчу, якую ўпрыгожвае вялізны ўладар усіх часоў і народаў – У.І.Ленін. Менавіта ён ахоўвае палаткі гандляроў. Запоўнена месца за гасцініцай для стаянкі аўтамабіляў. Да Цэнтра культуры

нельга не прайсці не зазірнуўшы спачатку на харчовыя прылаўкі, потым краем вока на адзенне. Гандляроў заўжды больш, чым пакупнікоў, дзёндзе бачны чэргі. Зразумела, што месца для рынку трэба і ніяк ні ў цэнтры горада. Канешне, несумненна: цэнтр – зручна, хутка і добра, а што будзе далей? Пэўна ў хуткім часе гандляры пачнуць атаку дзяржаўных магазінаў зверху, бо сапраўды, расшырацца няма куды... а ці патрэбна?

Жанна ДЗІСКО
(Фота аўтара)